

VODIČ ZA ŽRTVE I SVJEDOKE KAZNENIH DJELA I PREKRŠAJA NASILJA U OBITELJI

2. Izdanje

DEŠA – Dubrovnik

Izdavač:

DEŠA – Dubrovnik

Frana Supila 8, 20 000 Dubrovnik

Telefon: 020/311-625

Web: desa-dubrovnik.hr

E-mail: info@desa-dubrovnik.hr

Ovaj vodič je tiskan kroz projekt: „Ljubav nije nasilje“ financiranog od strane Grada Dubrovnika te je isključiva odgovornost DEŠE - Dubrovnik

Dubrovnik, 2021.

Dragi čitatelji,

Ova brošura je nastavak Vodiča za žrtve i svjedoke kaznenih djela i prekršaja obiteljskog nasilja. S obzirom na različite promjene u zakonodavstvu Republike Hrvatske i razvoju usluga u civilnom sektoru, uvidjeli smo potrebu za doradom postojećeg vodiča.

DEŠA – Dubrovnik je organizacija civilnog društva koja već dugi niz godina pruža podršku žrtvama i svjedocima kaznenih djela i prekršaja nasilja u obitelji. Uz financijsku podršku Ministarstva pravosuđa i uprave provodimo projekt „Mreža podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela“, u partnerstvu s još 10 organizacija civilnog društva. Trenutno provodimo drugi trogodišnji ciklus projekta. Našim zalaganjem i radom uspostavili smo usluge podrške i pomoći na području Dubrovačko – neretvanske županije. Tijekom godina rada ustanovili smo da postoji potreba za sustavnijom podrškom žrtvama nasilja u obitelji. Zbog toga smo, uz podršku Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, 2020. godine započeli s provedbom projekta Bez obiteljskog nasilja (BON), u partnerstvu s Gradom Dubrovnikom i Udrugom za podršku žrtvama i svjedocima iz Vukovara. Cilj nam je bio unapređenje položaja žrtava nasilja u obitelji i osvještavanja javnosti o potrebi prijavljivanja i borbe protiv nasilja u obitelji. Našu uslugu kontinuirano razvijamo i brojnim gradskim projektima, a jedan od njih je i ovaj projekt: „Ljubav nije nasilje“ s kojim želimo održati postojeće i razviti nove kapacitete DEŠE u pružanju podrške i zaštite žrtvama različitih kaznenih djela te prekršaja nasilja u obitelji.

Našim korisnicima/cama pružamo podršku i pomoć već od samog počinjenja kaznenog djela, kroz cijeli sudski postupak te nakon postupka, s ciljem umanjivanja dodatne traume i sekundarne viktimizacije žrtve.

Ukoliko ste žrtva ili svjedok kaznenog djela/prekršaja nasilja u obitelji, obratite nam se radnim danom od 8 do 16 sati, putem telefona: 020/311-625, e-maila: info@desa-dubrovnik.hr ili osobnim dolaskom u prostorije DEŠE u Lazaretima, Frana Supila 8, 20 000 Dubrovnik.

SADRŽAJ:

AKO STE ŽRTVA BILO KOJEG KAZNENOG DJELA ILI PREKRŠAJNOG DJELA NASILJA U OBITELJI, POMOĆ MOŽETE DOBITI I NA SLJEDEĆIM MJESTIMA:.....	6
➤ DEŠA – Dubrovnik.....	6
➤ Odjel za mentalno zdravlje ZZJZ DNŽ	6
➤ Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja 116 006	7
➤ Centar za socijalnu skrb Dubrovnik	7
➤ Obiteljski centar – CZSS Dubrovnik	7
➤ FENIKS – Udruga za zaštitu djece, mladih i obitelji	7
➤ CARITAS Dubrovačke biskupije.....	8
➤ Besplatna pravna pomoć.....	8
DEŠA – DUBROVNIK U OKVIRU SVOJIH USLUGA ZA ŽRTVE I SVJEDOKE KAZNENIH DJELA I PREKRŠAJA NASILJA U OBITELJI PRUŽA:	9
➤ Emocionalna podrška	9
➤ Praktične i tehničke informacije	9
➤ Pružanje odgovarajućih informacija žrtvama o dostupnim uslugama potpore i pravnim mjerama	10
➤ Informacije o pravima	10
➤ Pravno savjetovanje	10
➤ Psihološko savjetovanje	10
➤ Pratlja na sud.....	10
➤ Pratlja na druge relevantne institucije: policija, državno odvjetništvo i CZSS	11
TIJEK KAZNENOG POSTUPKA:.....	11
➤ Kaznena prijava	12
➤ Postupanje državnog odvjetnika	12
➤ Dokazno ročište	13
➤ Podizanje optužnice	13
➤ Pripremno ročište.....	13
➤ Rasprava	14
➤ Presuda.....	14
➤ Pravni lijekovi	14
PRAVA ŽRTAVA KAZNENOG DJELA SUKLADNO ZAKONU O KAZNENOM POSTUPKU:.....	15
OŠTEĆENIK U KAZNENOM POSTUPKU	16
➤ Prava oštećenika u postupku	16

POJEDINAČNA PROCJENA.....	17
PRAVA ZA POSEBNO RANJIVE KATEGORIJE ŽRTAVA SUKLADNO ZAKONU O KAZNENOM POSTUPKU .	17
PRAVO NA NOVČANU NAKNADU PREMA ZAKONU O NOVČANOJ NAKNADI ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA:	18
➤ Osnovne pretpostavke za ostvarivanje prava na novčanu naknadu	19
➤ Postoje četiri vrste novčane naknade koju osoba može potraživati	19
TKO JE SVJEDOK?	20
➤ Tko je oslobođen obveze svjedočenja?	20
➤ Opis postupka svjedočenja ukratko	20
MJERE OPREZA – ZAŠTITA ŽRTVE KAZNENOG DJELA	21
➤ Mjere opreza koje se izriču okrivljeniku	22
NASILJE U OBITELJI:	22
➤ Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija)	22
➤ Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji	23
➤ Prava žrtve obiteljskog nasilja prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji	23
PREKRŠAJNI POSTUPAK	24
VODIČ KROZ PREKRŠAJNI POSTUPAK:	25
➤ Prijava prekršajnog djela	25
ŽURNI POSTUPAK I REDOVNI POSTUPAK	25
➤ Prekršajnopravne sankcije sukladno Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 70/17).....	26
LITERATURA.....	26

Važni telefonski brojevi:

Jedinstveni broj za hitne službe:	112
Policija:	192
Vatrogasci:	193
Hitna medicinska pomoć:	194
Nacionalni pozivni centar:	116 006

AKO STE ŽRTVA BILO KOJEG KAZNENOG DJELA ILI PREKRŠAJNOG DJELA NASILJA U OBITELJI, POMOĆ MOŽETE DOBITI I NA SLJEDEĆIM MJESTIMA:

➤ **DEŠA – Dubrovnik**

Ako ste žrtva ili svjedok kaznenog djela ili prekršajnog djela nasilja u obitelji obratite nam se s punim povjerenjem. **Besplatno i anonimno** ćemo vam **pružiti emocionalnu podršku**. Pružit ćemo vam **informacije o pravima, pravni savjet, praktične i tehničke informacije te psihološko savjetovanje**. Naši korisnici kod nas mogu dobiti **pratlju „osobe od povjerenja“** i to na sud, policiju, državno odvjetništvo i centre za socijalnu skrb. Pratit ćemo vas kroz cijeli sudski postupak. Javite nam se telefonski na: 020/311-625; e-mailom na: info@desa-dubrovnik.hr ili osobnim dolaskom u Lazarete, na adresu: Frana Supila 8, 20 000 Dubrovnik.

➤ **Odjel za mentalno zdravlje ZZJZ DNŽ**

Psihološku i psihijatrijsku pomoć potražite **besplatno, anonimno i bez uputnice** na adresu Odjela za mentalno zdravlje koji se nalazi u sklopu Opće bolnice Dubrovnik. Adresa: Dr. A. Šercera 4a p.p. 58.

Na broj telefona: 020 341 082; na e-mail adresu: mentalno.zdravlje@zzjzdnz.hr
prevencija.ovisnosti@zzjzdnz.hr

U sklopu Odjela za mentalno zdravlje nalazi se: Savjetovalište Metković te savjetovališta na otoku Korčula: Korčula, Plokata bb, Vela Luka, Blato i Orebić

➤ Nacionalni pozivni centar za žrtve kaznenih djela i prekršaja 116 006

Ako ste žrtva ili svjedok kaznenih ili prekršajnih djela obratite se NPC-u na standardizirani europski broj: **116 006**

Linija je besplatna i anonimna. Dostupna je **24/7**, uključujući vikende, praznike i blagdane. Djelokrug Nacionalnog pozivnog centra obuhvaća: informiranje žrtava i svjedoka kaznenih djela i prekršaja o njihovim pravima, pružanje emocionalne podrške, upućivanje na relevantne organizacije civilnog društva i institucije, pružanje različitih praktičnih informacija te pomoć pri ispunjavanju obrazaca zahtjeva novčane naknade.

➤ Centar za socijalnu skrb Dubrovnik

Centar za socijalnu skrb Dubrovnik je javna ustanova Republike Hrvatske u djelatnosti socijalne skrbi. Socijalna skrb je organizirana djelatnost čiji je cilj **pružanje pomoći socijalno ugroženim osobama**, kao i osobama u **nepovoljnim osobnim i obiteljskim okolnostima**, koja uključuje prevenciju, promicanje promjena, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku pojedincu, obitelji i skupinama, u svrhu unapređenja kvalitete života i osnaživanje korisnika u samostalnom zadovoljavanju osnovnih životnih potreba te njihovog aktivnog uključivanje u društvo. Djelatnicima CZSS se možete obratiti telefonski na: 020/414-710; 020/414-711 te putem e- mail adrese: czssdubrovnik@hi.ht.hr

Na području Dubrovačko – neretvanske županije nalaze se još: CZSS Metković, CZSS Ploče te CZSS Korčula.

Ako ste žrtva nasilja u obitelji, nasilje možete prijaviti i centrima za socijalnu skrb. Centri su dužni reagirati po prijavi te prijavu proslijediti policiji i/ili državnom odvjetništvu.

➤ Obiteljski centar – CZSS Dubrovnik

Podružnica Centra za socijalnu skrb Dubrovnik. Obavlja poslove **savjetodavnog i preventivnog** rada pružajući na taj način stručnu potporu i pomoć djeci, mladima i obitelji. Djelatnicima Obiteljskog centra se možete obratiti na telefon: 020/414-710, putem e-mail adrese: czssdubrovnik@hi.ht.hr

➤ FENIKS – Udruga za zaštitu djece, mladih i obitelji

Djelatnost FENIKS-a se može podijeliti na:

- ✓ otkrivanje i prevencija zlostavljanja i zanemarivanja djece i mladih;
- ✓ pomaganje zlostavljanoj i zanemarenoj djeci;
- ✓ pružanje stručne pomoći članovima obitelji zlostavljanje i zanemarene djece;
- ✓ savjetovalište za mlade, brak i obitelj;
- ✓ provođenje psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji;

- ✓ posredovanje prilikom rastave braka;
- ✓ preventivni programi za djecu, mlade i obitelji;
- ✓ obiteljska medijacija;
- ✓ osnivanje, organizacija i sudjelovanje u radu sigurne kuće za žrtve nasilja u obitelji;
- ✓ izdavanje tiskanih djela iz djelatnosti udruge;
- ✓ poticanje i osposobljavanje članova za izobrazbu;
- ✓ sudjelovanje u zajedničkim programima s drugim udrugama i organizacijama;
- ✓ organiziranje stručnih skupova, javnih tribina, seminara, predavanja, izložbi u svrhu promicanja nenasilnog načina rješavanja sukoba;
- ✓ suradnja sa znanstvenim institucijama, državnim tijelima i drugim organizacijama i tijelima lokalne samouprave, drugim udrugama i osobama čija je djelatnost zaštita djece i mladih i članova obitelji žrtava nasilja u obitelji.

Feniks-u se možete obratiti putem e-mail adrese:
info.feniks.dubrovnik@gmail.com

➤ **CARITAS Dubrovačke biskupije**

Djelatnost CARITASA se može podijeliti na **karitativni rad** te pružanje **socijalnih usluga**. **Karitativni rad** obuhvaća: materijalnu pomoć – podjela prehrambenih namirnica, higijenskih proizvoda, odjeće, obuće i namještaja; financijsku pomoć – jednokratna novčana pomoć, plaćanje raznih životnih troškova poput režija, stanarina, vrtića i produženog boravka u školi, plaćanje stipendija, školarina te pomoći u liječenju.

Socijalne usluge obuhvaćaju: usluge Obiteljskog savjetovišta i smještaja za žrtve nasilja u obitelji.

Obiteljsko savjetovište pruža savjetodavnu pomoć pojedincima i obiteljima, a organizira po potrebi i fokus grupe te različite radionice.

Trenutno je osiguran i odobren **privremeni smještaj žrtava nasilja u obitelji**, a osiguranje trajnog smještaja je trenutno u realizaciji. **CARITASU** se možete obratiti putem telefona: 020/612-240 i e- mail adrese: caritas@dubrovačka-biskupija.hr

Obiteljskom savjetovištu se možete obratiti putem broja mobitela: 091 323 3905 ili putem e-mail adrese: obiteljsko.savjetovaliste@dubrovačka-biskupija.hr

➤ **Besplatna pravna pomoć**

Svrha besplatne pravne pomoći je **ostvarenje jednakosti svih pred zakonom**, osiguranje djelotvornog ostvarenja pravne zaštite te pristupa sudu i drugim javnopravnim tijelima, a ostvaruje se kao primarna ili sekundarna pravna pomoć.

Primarna pravna pomoć obuhvaća: pravnu informaciju, pravni savjet, sastavljanje podnesaka pred javnopravnim tijelima, Europskim sudom za ljudska prava i međunarodnim organizacijama u skladu s međunarodnim ugovorima i pravilima o radu tih tijela, zastupanje u postupcima pred javnopravnim tijelima pravnu pomoć u izvansudskom mirnom rješenju spora.

Sekundarna pomoć obuhvaća: pravni savjet, sastavljanje podnesaka u postupku zaštite prava radnika pred poslodavcem, sastavljanje podnesaka u sudskim postupcima, zastupanje u sudskim postupcima, pravnu pomoć u mirnom rješenju spora.

Pri odobravanju pravne pomoći, pored ostalih pretpostavki, uzimaju se u obzir vrsta postupka za koji se pravna pomoć traži te imovno stanje podnositelja zahtjeva i članova njegovog kućanstva. Sekundarna pravna pomoć odobrit će se bez utvrđivanja imovnog stanja ako je podnositelj zahtjeva žrtva kaznenog djela nasilja u postupku ostvarivanja prava na naknadu štete koja je nastala počinjenjem kaznenog djela.

Zahtjev za odobravanje besplatne pravne pomoći podnosi se Dubrovačko – neretvanskoj Županiji. Informacije o zahtjevima, dokumentaciji i dr. možete dobiti na broj telefona: 020/351-206 ili na e-mail adresu: ivana.dedovic@dnz.hr

DEŠA – DUBROVNIK U OKVIRU SVOJIH USLUGA ZA ŽRTVE I SVJEDOKE KAZNENIH DJELA I PREKRŠAJA NASILJA U OBITELJI PRUŽA:

➤ Emocionalna podrška

Kazneno djelo na žrtvu ne ostavlja samo fizičke i materijalne posljedice već i one psihičke. Promjene raspoloženja, promjene ponašanja, osjećaji straha, zabrinutosti i tjeskobe, teškoće u koncentraciji i uopće izvršavanju svakodnevnih obaveza samo su neke od posljedica kaznenog djela na mentalno zdravlje. Važno je reći da ih može doživjeti svaka zdrava osoba i da one nepovoljno utječu na kvalitetu života. Emocionalnom potporom nastojimo ublažiti neugodne emocije te umanjiti negativne posljedice kaznenog djela na psihičko zdravlje žrtve i pomoći joj da stekne osjećaj sigurnosti i prihvaćenosti. Takva podrška doprinosi kvaliteti iskaza u sudskom postupku i osigurava kontinuitet rasprave.

➤ Praktične i tehničke informacije

Primjerice, kako izgleda sudnica i gdje sudionici u postupku sjede, kakvu ulogu ima djelatnik udruge koji ide sa žrtvom na sud u svojstvu pratnje, kako izgleda proces svjedočenja (pritom ne ulazimo u sadržaj iskaza) i druga pitanja.

➤ **Pružanje odgovarajućih informacija žrtvama o dostupnim uslugama potpore i pravnim mjerama**

Za pružanje potpore i podrške žrtvama i svjedocima kaznenih djela i prekršaja nasilja u obitelji važna nam je suradnja s institucijama i organizacijama civilnog društva na području naše županije. Stoga, naše korisnike uvijek usmjeravamo na određene institucije/organizacije civilnog društva, sukladno njihovim potrebama

➤ **Informacije o pravima**

Pružamo vam informacije o tome koja prava kao žrtva imate i kako ih ostvariti te vam pojašnjavamo eventualne nejasnoće u vezi s tim. U nastavku ove brošure navest ćemo osnovna prava koja žrtve mogu ostvariti prema različitim propisima.

➤ **Pravno savjetovanje**

Prema zakonu o besplatnoj pravnoj pomoći (NN 98/19) pravno savjetovanje je cjelovita uputa o načinu i mogućnostima rješavanja ostvarenja i/ili zaštite određenog prava korisnika.

➤ **Psihološko savjetovanje**

Psihološko savjetovanje je oblik savjetovanja u kojem psiholog i korisnik rade zajednički pri otkrivanju korisnikovih potencijala. Psihološko savjetovanje je važno našim korisnicima koji nam se obraćaju jer savjetovanje ne nudi rješenje. Ono što savjetovanje može ponuditi su različiti vidovi situacije u kojima se nalazi korisnik, mogućnosti usklađivanja s njome i razvoj potencijala korisnika u vidu razvoja alata s kojima će te se bolje moći nositi sa sadašnjom ili budućom situacijom. **Vidi još**

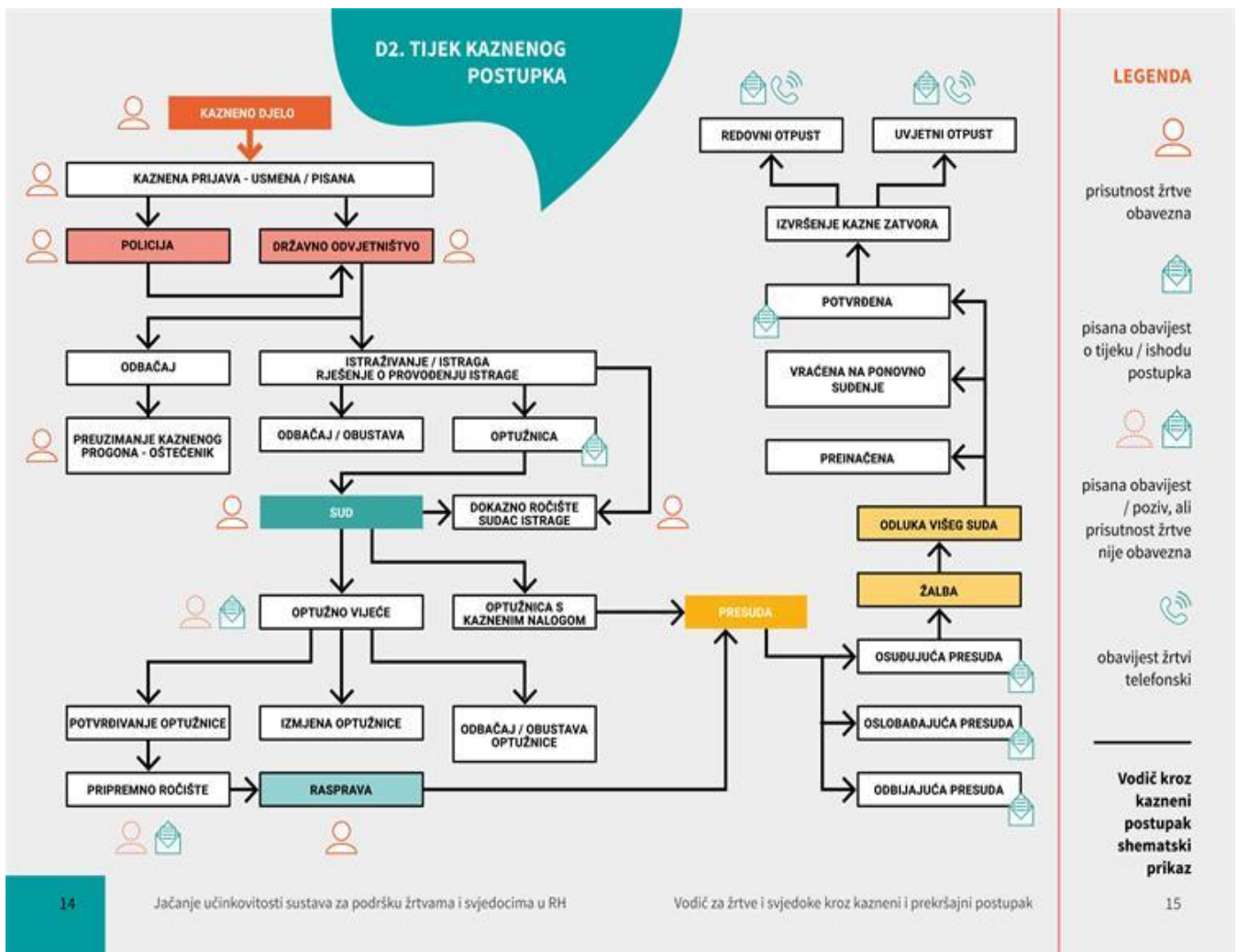
➤ **Pratnja na sud**

Davanje iskaza na sudu može biti jako stresno za žrtvu jer ponovno mora prepričavati neugodni događaj. Ukoliko izrazite potrebu, pružit ćemo vam pratnju na sud, odnosno jedan od stručnih djelatnika ići će s vama na sud prilikom davanja iskaza kako bismo vam na taj način pružili podršku i olakšali proces svjedočenja.

➤ **Pratnja na druge relevantne institucije: policija, državno odvjetništvo i CZSS**

Prijava kaznenog djela ili prekršajnog djela nasilja u obitelji stresno je za žrtvu. Stoga vam možemo ponuditi pratnju na policiju, državno odvjetništvo i CZSS. Stručni djelatnik DEŠE vas može pratiti u bilo kojim radnjama koji se tiču kako kaznenih djela tako i prekršaja nasilja u obitelji.

TIJEK KAZNENOG POSTUPKA:

- ✓ **Žrtva kaznenog djela:** Fizička osoba koja je pretrpjela fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda koji su izravna posljedica kaznenog djela. Žrtvom kaznenog djela smatraju se i bračni i izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner te potomak, a ako njih nema, predak, brat i sestra one osobe čija je smrt izravno prouzročena kaznenim djelom te osoba koju je ona na temelju zakona bila dužna uzdržavati.
- ✓ **Oštećenik:** fizička ili pravna osoba čije je kakvo osobno ili imovinsko pravo povrijeđeno ili ugroženo kaznenim djelom.
- ✓ **Svjedok:** Osoba koja može dati obavijest o kaznenom djelu ili prekršaju počinitelju i o drugim važnim okolnostima
- ✓ **Osoba od povjerenja:** Zakonski zastupnik i druga poslovno sposobna osoba koju žrtva može izabrati da bude uz nju tijekom kaznenog postupka. Osoba od povjerenja ne može biti svjedok u kaznenom postupku

Cijeli postupak koji osoba mora proći, od prijave pa sve do presude, je iscrpljujući te može doprinijeti retraumatizaciji žrtve kaznenog djela. Tijekom retraumatizacije osoba ponovno doživljava događaj, ali osjeća je i osjetne doživljaje koji su vezani uz samu traumu.

➤ **Kaznena prijava**

Ako je osoba bila žrtva kaznenog djela, svjedočila ili pak ima dojave ili informacije o počinjenju kaznenog djela, može podnijeti kaznenu prijavu. Štoviše, svatko je dužan prijaviti kazneno djelo koje se progoni po službenoj dužnosti. Kaznena prijava se podnosi policiji ili državnom odvjetništvu pisanim putem, usmeno ili na drug način. Prijavu kaznenog djela koje se progoni po službenoj dužnosti policija odmah upućuje državnom odvjetništvu

➤ **Postupanje državnog odvjetnika**

Temeljna ovlast i glavna dužnost državnog odvjetnika je progon počinitelja kaznenih djela za koja se kazneni postupak pokreće po službenoj dužnosti. Nadalje, državni odvjetnik ovlašten je poduzimati potrebne radnje radi otkrivanja kaznenih djela i pronalaženja počinitelja. Državni odvjetnik dužan je odlučiti o kaznenoj prijavi u roku od šest mjeseci od upisa kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava. Žrtva ima pravo po isteku dva mjeseca od podnošenja kaznene prijave zatražiti obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama. Državni odvjetnik ima rok od trideset dana od dana zaprimljenog zahtjeva žrtvu obavijestiti o poduzetim radnjama (osim kada bi time ugrozio učinkovitost postupka).

Državni odvjetnik može odbaciti kaznenu prijavu (o čemu će izvijestiti žrtvu u roku od osam dana) ili provesti istraživanje ili istragu kako bi se moglo odlučiti hoće li se podignuti optužnica ili obustaviti postupak. Žrtva u ulozi oštećenika može državnom

odvjetniku podnositi prijedloge da se istraga dopuni i druge prijedloge radi ostvarivanja prava propisanih zakonom. Istraga se mora završiti u roku od šest mjeseci od dana pravomoćnosti rješenja o provođenju istrage (u opravdanim razlozima rok se može produžiti za još šest mjeseci te iznimno za još šest mjeseci). Ako je državni odvjetnik odbacio kaznenu prijavu, žrtva ima pravo u roku od osam dana preuzeti, odnosno nastaviti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika.

➤ **Dokazno ročište**

Dokazno ročište provodi sudac istrage na prijedlog državnog odvjetnika, oštećenika kao tužitelja ili okrivljenika. Dokazno ročište će se provesti ako je potrebno ispitati svjedoka putem audio video uređaja, ako svjedok neće moći biti ispitan na raspravi, ako je svjedok izložen utjecaju koji dovodi u pitanje istinitost iskaza te u drugim slučajevima sukladno ZKP-u. Prisutnost žrtve je obavezna na dokaznom ročištu.

➤ **Podizanje optužnice**

Ako državni odvjetnik nije odbacio kaznenu prijavu već je proveo istragu, sljedeći je korak podizanje optužnice. Optužnica se podiže i za djela za koja se prema zakonu ne provodi istraga, ako prikupljeni podaci daju dovoljno osnova za podizanje optužnice. Državni odvjetnik dužan je u roku od mjesec dana od upisa završetka istrage ili istraživanja u upisnik kaznenih prijava podignuti optužnicu ili obustaviti istragu, odnosno odbaciti kaznenu prijavu (iz opravdanih razloga viši državni odvjetnik može ovaj rok produljiti za najviše dva mjeseca o čemu će žrtva biti obaviještena). Državni odvjetnik optužnicu dostavlja optužnom vijeću koje, ukoliko ustanovi da je optužnica osnovana, donosi rješenje o potvrđivanju optužnice. Prisustvo žrtve na optužnom vijeću nije obavezno, međutim ako mu prisustvuje, žrtva u ulozi oštećenika tom prilikom može upozoriti na dokaze o krivnji okrivljenika, obrazložiti svoj imovinskopravni zahtjev te predložiti privremene mjere osiguranja imovinskopravnog zahtjeva.

➤ **Pripremno ročište**

Svrha pripremnog ročišta je utvrditi što će ustvari biti predmet raspravljanja, dakle postaviti okvir za raspravu. Pripremno ročište nije javno, a mogu mu prisustvovati samo pozvane osobe.

Na pripremno ročište dolazak žrtve/oštećenika nije obavezan no ako dođe, predsjednik vijeća će ga poučiti u smislu članka 51. ZKP-a (predlaganje novih dokaza, podnijeti prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva i privremenih mjera osiguranja). Ako oštećenik/žrtva nije prisutan, predsjednik vijeća će pročitati ranije podneseni zahtjev.

➤ **Rasprava**

Rasprava je središnji dio postupka koji rezultira donošenjem presude. Rasprava je javna, osim u određenim slučajevima kao što je primjerice zaštita osobe mlađe od osamnaest godina, žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode i drugim slučajevima propisanim Zakonom o kaznenom postupku. Tijekom rasprave u sudnici se mora poštovati red i ne smije se ometati rad suda. U suprotnom, osoba može biti kažnjena novčanom kaznom do 50 000 kn te se također može naložiti udaljenje te osobe iz sudnice. Rasprava završava završnim govorom stranaka koji također može iznijeti i žrtva u svojstvu oštećenika.

➤ **Presuda**

Presuda može biti osuđujuća, oslobađajuća ili pak odbijajuća (primjerice, kada sud za suđenje nije stvarno nadležan, postupak je vođen bez zahtjeva ovlaštenog tužitelja i u drugim slučajevima propisanim ZKP-om). Objava presude je javna. Ako je javnost na raspravi bila isključena, izreka presude uvijek će se pročitati u javnom zasjedanju. Vijeće će odlučiti hoće li isključiti javnost pri objavi cjeline ili dijela razloga presude. Nakon objave presude predsjednik vijeća iznijet će ukratko razloge presude te će poučiti stranke o pravu na žalbu. Presuda se strankama također dostavlja u pisanom obliku.

➤ **Pravni lijekovi**

Pravni lijekovi mogu biti redoviti ili izvanredni. Redoviti pravni lijekovi u kaznenom postupku su žalba na prvostupanjsku presudu, žalba na drugostupanjsku presudu te žalba protiv rješenja. Izvanredni pravni lijekovi su obnova kaznenog postupka, zahtjev za zaštitu zakonitosti, zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude te u određenim okolnostima revizija.

PRAVA ŽRTAVA KAZNENOG DJELA SUKLADNO ZAKONU O KAZNENOM POSTUPKU:

1. Pravo na pristup službama za potporu žrtvama kaznenih djela,
 2. Pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom,
 3. Pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde,
 4. Pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka,
 5. Pravo da bude saslušana bez neopravdane odgode nakon podnošenja kaznene prijave te da se daljnja saslušanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe kaznenog postupka,
 6. Pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju radnji u kojima sudjeluje,
 7. Pravo da se medicinski zahvati prema žrtvi poduzimaju u najmanjoj mjeri i samo ako su krajnje nužni za potrebe kaznenog postupka,
 8. Pravo podnijeti prijedlog za progon i privatnu tužbu sukladno odredbama Kaznenog zakona, pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik, pravo biti obaviještena o odbacivanju kaznene prijave (članak 206. stavak 3. ZKP-a) i odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona te pravo preuzeti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika,
 9. Pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njezine prijave (članak 206.a ZKP-a) i podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku (članak 206.b ZKP-a),
 10. Pravo da na njezin zahtjev bez nepotrebne odgode bude obaviještena o ukidanju pritvora ili istražnog zatvora, bijegu okrivljenika i otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora te mjerama koje su poduzete radi njezine zaštite,
 11. Pravo da na njezin zahtjev bude obaviještena o svakoj odluci kojom se pravomoćno okončava kazneni postupak i druga prava propisana zakonom
- Žrtva kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora teža od pet godina, ako trpi teže posljedice kaznenog djela, ima pravo na stručnu pomoć savjetnika na teret proračunskih sredstava pri podnošenju imovinskopravnog zahtjeva
 - Žrtva kaznenog djela počinjenog s namjerom ima pravo na novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna u skladu s posebnim zakonom

Žrtva ima pravo zatražiti obavijest o puštanju okrivljenika iz istražnog zatvora ili s izdržavanja kazne zatvora. Obavijest o puštanju okrivljenika iz istražnog zatvora daje policija. Obavijest o puštanju okrivljenika s izdržavanja kazne zatvora daje Služba za podršku žrtvama i svjedocima Ministarstva pravosuđa

OŠTEĆENIK U KAZNENOM POSTUPKU:

Žrtva ima pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik. Oštećenik nije svaka žrtva nego **samo ona žrtva koja želi aktivno sudjelovati u kaznenom postupku** u cilju promicanja vlastitih procesnih interesa.

U DEŠI svakog korisnika/cu savjetujemo da se izjasni kao oštećenik u postupku. Žrtva se može izjasniti kao oštećenik u postupku do podizanja optužnice policiji ili državnom odvjetništvu. U sudskom postupku možete se izjasniti kao oštećenik sucu ili sudskom vijeću do završetka rasprave.

➤ Prava oštećenika u postupku:

1. Služiti se vlastitim jezikom (ako osoba ne govori ili ne razumije hrvatski jezik; ima se pravo služiti znakovnim jezikom gluhih ili gluhoslijepih, ima pravo i na pomoć tumača, odnosno prevoditelja ili tumača znakovnog jezika ako je riječ o gluhom ili gluhoslijepom oštećeniku)
2. Podnijeti prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva te privremenih mjera osiguranja
3. Na opunomoćenika (na vlastiti trošak)
4. Upozoravati na činjenice i predlagati dokaze
5. Prisustvovati dokaznom ročištu
6. Prisustvovati raspravi i sudjelovati u dokaznom postupku te iznijeti završni govor
7. Izvršiti uvid u spis predmeta (nakon što je ispitan)
8. Zatražiti obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njegove prijave podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku
9. Podnijeti žalbu u slučajevima predviđenima Zakonom o kaznenom postupku
10. Zatražiti povrat u prijašnje stanje
11. Biti obaviješten o tijeku i ishodu postupka
12. Podnijeti prijedlog za progon ili privatnu tužbu
13. Preuzeti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika

*Pravo oštećenika koje posebno ističemo je podnošenje prijedloga za ostvarivanje **imovinskopravnog zahtjeva** i to najkasnije do završetka dokaznog postupka (rasprave).*

Imovinskopravnom zahtjevom oštećenik može zatražiti naknadu štete od počinitelja, povrat stvar ili poništenje pravnog posla.

Ako je oštećenik podnio zahtjev tijekom kaznenog postupka, pretpostavka za njegovo prihvaćanje je da sud okrivljenika proglasi krivim.

Često se dogodi da sud uputi oštećenika da naknadu štete potražuje u parničkom postupku. Ako je počinitelj u kaznenom postupku pravomoćno osuđen za kazneno djelo, žrtva nasilja

može podnijeti zahtjev za besplatnu pravnu pomoć u parničkom postupku za naknadu štete od počinitelja i to neovisno o imovinskom stanju.

POJEDINAČNA PROCJENA:

Prema Zakonu o kaznenom postupku (NN 70/17), tijelo koje provodi ispitivanje će u suradnji s tijelima, organizacijama ili ustanovama za pomoć i podršku žrtvama kaznenih djela provesti pojedinačnu procjenu žrtve. Pojedinačna procjena se **provodi prije ispitivanja**.

Ona uključuje utvrđivanje postojanja potrebe za primjenom posebnih mjera zaštite u odnosu na žrtvu, sukladno osobnim značajkama žrtve i postoje li rizici i/ili strah od nanošenja štete.

Ukoliko je žrtva kaznenog djela djeteta, pretpostavit će se da postoji potreba za primjenom posebnih mjera zaštite.

Pojedinačnu procjenu žrtve **provode policijski službenici, državni odvjetnici i suci. Organizacije civilnog društva** koje pružaju podršku žrtvama i svjedocima ne mogu provesti pojedinačnu procjenu žrtve, ali **mogu dati svoju preporuku temeljem rada sa žrtvom** koju tijelo koje provodi procjenu može razmotriti.

Ako se pojedinačnom procjenom potreba žrtve zaključi da postoji rizik od nanošenja štete i/ili dodatne traumatizacije žrtve, predložit će se i/ili provesti odgovarajuće posebne mjere zaštite žrtve koje obuhvaćaju:

- prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom na teret proračunskih sredstava
- da je u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola te da je, ako je to moguće, u slučaju ponovnog ispitivanja ispituje ta ista osoba
- uskratiti odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve
- zahtijevati da bude ispitana putem audio video uređaja
- na tajnost osobnih podataka
- zahtijevati isključenje javnosti s rasprave

PRAVA ZA POSEBNO RANJIVE KATEGORIJE ŽRTAVA SUKLADNO ZAKONU O KAZNENOM POSTUPKU:

Određene kategorije žrtve imaju i neka dodatna prava. Tako **žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode i žrtve trgovanja ljudima**, s obzirom na težinu ovih kaznenih djela i posljedice koje mogu ostaviti na psihofizičko zdravlje, uz prava iz čl. 43. imaju pravo i:

- prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom, na teret proračunskih sredstava,
- na opunomoćenika na teret proračunskih sredstava,
- da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola te da ju, ako je to moguće, u slučaju ponovnog ispitivanja ispituje ta ista osoba,
- uskratiti odgovor na pitanja koja nisu u vezi s kaznenim djelom, a odnose se na strogo osobni život žrtve,
- zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja pa time žrtva ne prisustvuje na raspravi u sudnici već se nalazi u posebno odvojenoj prostoriji tako da je nitko od nazočnih ne može vidjeti, a pitanja joj se postavljaju putem slušalica,
- na tajnost osobnih podataka,
- zahtijevati isključenje javnosti s rasprave.

Djeca također imaju dodatna prava. Budući da im je kazneno djelo već prouzročilo štetu, nastoji se učiniti da tijek kaznenog postupka dodatno ne traumatizira dijete utječući time nepovoljno na njegov psihofizički razvoj. Tako **dijete žrtva kaznenog djela**, uz prava koja žrtvi pripadaju sukladno članku 43. i 44., kao i drugim odredbama Zakona o kaznenom postupku ima i pravo na:

- opunomoćenika na teret proračunskih sredstava,
- tajnost osobnih podataka,
- isključenje javnosti

PRAVO NA NOVČANU NAKNADU PREMA ZAKONU O NOVČANOJ NAKNADI ŽRTVAMA KAZNENIH DJELA:

Žrtva kaznenog djela nasilja počinjenog s namjerom na teritoriju RH nakon 1. srpnja 2013. godine, a koja je pretrpjela teške tjelesne ozljede ili teško narušavanje zdravlja kao posljedicu kaznenog djela nasilja (kazneno djelo koje je prema Kaznenom zakonu propisano kao teži oblik temeljnog kaznenog djela počinjenog s namjerom) ima pravo na novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna u skladu sa Zakonom o novčanoj naknadi žrtvama kaznenih djela (NN 80/08, 27/11).

Važno je napomenuti kako osim neposredne žrtve, naknadu može potraživati i posredna žrtva (u slučaju smrti neposredne žrtve) a u tu kategoriju prema zakonu ulazi bračni drug, izvanbračni drug, dijete, roditelj, posvojitelj, posvojenik, maćeha, očuh, pastorak neposredne žrtve i osoba s kojom je neposredna žrtva živjela u istospolnoj zajednici.

➤ **Osnovne pretpostavke za ostvarivanje prava na novčanu naknadu su:**

- ✓ da je osoba državljanin RH ili države članice EU ili ima prebivalište na području RH ili EU
- ✓ da je kazneno djelo prijavljeno državnom odvjetništvu ili evidentirano u policiji bez obzira je li počinitelj poznat ili ne
- ✓ da je osoba žrtva kaznenog djela nasilja počinjenog s namjerom, a koja je pretrpjela teške tjelesne ozljede ili teško narušavanje zdravlja kao posljedicu kaznenog djela
- ✓ uredno ispunjen obrazac zahtjeva za novčanu naknadu žrtvama kaznenih djela koji je dostupan u elektronskom obliku na službenim internetskim stranicama Ministarstva pravosuđa, MUP-a, Državnog odvjetništva RH, općinskim i županijskim sudovima, kao i u policijskim postajama, uredima državnog odvjetnika, općinskim i županijskim sudovima, te poslana popratna dokumentacija (medicinska dokumentacija i slično)
- ✓ zahtjev za novčanom naknadom treba biti poslan u roku od 6 mjeseci od dana počinjenja kaznenog djela (najkasnije u roku od 3 godine).

Smatrate li da prema navedenim uvjetima ostvarujete pravo na novčanu naknadu i želite je potraživati, obratite se DEŠI s punim povjerenjem i mi ćemo vam pomoći u ispunjavanju obrasca i podnošenju zahtjeva za ostvarivanjem novčane naknade.

➤ **Postoje četiri vrste novčane naknade koju osoba može potraživati:**

- ✓ Naknada troškova zdravstvene zaštite u visini vrijednosti zdravstvenog standarda koja se može ostvariti samo ako osoba nije korisnik obaveznog zdravstvenog osiguranja
- ✓ Naknada za izgubljenu zaradu do najviše 35 000 kuna
- ✓ Naknada zbog gubitka uzdržavanja na koju ima pravo posredna žrtva koju je neposredna preminula žrtva uzdržavala, a koja se priznaje u iznosu do najviše 70 000 kuna
- ✓ Naknada za pogrebne troškove u iznosu najviše do 5 000 kuna, a na koju pravo ima osoba koja ih je platila

Važno je znati!

Imovinskopravnim zahtjevom oštećenik potražuje naknadu štete od počinitelja
Zahtjevom za ostvarivanje novčane naknade neposredna ili posredna žrtva kaznenog djela nasilja počinjenog s namjerom ima pravo potraživati naknadu iz sredstava državnog proračuna u skladu sa Zakonom o novčanoj naknadi žrtvama kaznenog djela

TKO JE SVJEDOK?

Iskaz svjedoka je iznimno bitan dio kaznenog postupka te može biti od značaja u postupku donošenja sudske odluke. Kao svjedoci pozivaju se osobe za koje je vjerojatno da mogu dati obavijesti o kaznenom djelu, počinitelju i o drugim važnim okolnostima. Osim pod određenim okolnostima, svjedočenje je obavezno i svjedok koji se ne odazove na svjedočenje, bit će prisilno doveden, a ukoliko odbije dati iskaz, može biti kažnjen novčanom kaznom i do 50 000 kn ili zatvorskom kaznom.

➤ Tko je oslobođen obveze svjedočenja?

- ✓ Osoba s kojom je okrivljenik u braku ili izvanbračnoj zajednici,
- ✓ Srodnici okrivljenika u ravnoj lozi, rođaci u pobočnoj lozi do trećega stupnja zaključno te srodnici po tazbini do drugoga stupnja zaključno,
- ✓ Posvojenik i posvojitelj okrivljenika,
- ✓ Javni bilježnici, porezni savjetnici, u okviru zakonske obveze čuvanja tajne (ne mogu uskratiti iskaz ako postoji zakonska osnova po kojoj su oslobođene dužnosti čuvanja tajne)
- ✓ Odvjetnici, liječnici, zubari, psiholozi, probacijski službenici i socijalni radnici o onome što su u obavljanju svoga zanimanja saznali od okrivljenika (ne mogu uskratiti iskaz ako postoji zakonska osnova po kojoj su oslobođene dužnosti čuvanja tajne)
- ✓ Novinari i urednici u sredstvima javnog priopćavanja o izvorima obavijesti i podataka za koje su saznali u obavljanju svoga zanimanja i koji su uporabljeni prilikom uređivanja sredstava javnog priopćavanja, osim u postupku zbog kaznenih djela protiv časti i ugleda počinjenih putem sredstava javnog priopćavanja i u slučaju propisanom posebnim zakonom ne mogu uskratiti iskaz ako postoji zakonska osnova po kojoj su oslobođene dužnosti čuvanja tajne.
- ✓ Osoba na koju je prenesena imovinska korist, o načinu stjecanja imovinske koristi
- ✓ U određenim uvjetima i osoba na koju je prenesena imovinska korist o načinu stjecanja imovinske koristi

Sve gore navedene osobe, osim branitelja optuženika, ne mogu uskratiti iskaz ako se radi o kaznenom djelu kaznenopravne zaštite djece.

➤ Opis postupka svjedočenja ukratko:

Prije svega, dobit ćete poziv za svjedočenje na raspravi sa svim detaljima i obavijesti kada i gdje ste se dužni odazvati pozivu. Prije davanja iskaza svi pozvani svjedoci ulaze u sudnicu kako bi se utvrdila njihova nazočnost nakon čega jedan svjedok ostaje u sudnici, a ostali napuste istu. Svjedoci se ispituju svaki posebno i bez ostalih svjedoka.

Na početku davanja iskaza bit će vam postavljena pitanja vezana za osobne podatke (zanimanje, adresa, mjesto rođenja i slično, ali i odnos sa žrtvom, okrivljenikom i oštećenikom). Zatim će vas se upozoriti da ste dužni govoriti istinu, da ne smijete ništa prešutjeti i da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo. Nakon toga, pitat će vas se da iznesete sve što vam je o tom predmetu poznato i otkud vam je poznato. Potom će vas se pitati dodatna pitanja radi provjere, dopune i razjašnjenja. Inače, pored predsjednika suda, odnosno suca pojedinca, pitanja vam mogu postaviti članovi vijeća, državni odvjetnik, branitelj okrivljenika (prvo će vas ispitati ona strana koja vas je predložila), kao i okrivljenik. Trebate biti spremni da će pitanja biti dosta detaljna, međutim sudac neće dopustiti uvredljiva, sugestivna ili provokativna pitanja

Svjedok nije obavezan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili bliskog srodnika kaznenom progonu, teškoj sramoti ili materijalnoj šteti.

Svjedok ima pravo izraziti nelagodu sudskom vijeću prilikom davanja iskaza pred javnosti ili okrivljenikom.

Ukoliko se ne sjećate što se prethodno iskazivali, slobodni ste to reći sucu koji će vam pročitati vaš prethodni iskaz i pitati vas ostajete li pri tome. Također, ako sada iskazujete drukčije, pročitat će vam se ranije dati iskaz i pitati vas zašto sada iskazujete drukčije. **Nakon što se završili sa svjedočenjem, imate pravo potraživati putni trošak.**

U određenim okolnostima **svjedok može biti ispitan putem audio-video uređaja**, sukladno Zakonu o kaznenom postupku. Također, svjedoka koji se zbog starosti, zdravstvenog stanja ili invaliditeta ne može odazvati pozivu, može se ispitati u svojem stanu ili prostoru u kojem boravi. Tom prilikom se također može koristiti audio-video uređaj. To vrijedi i u situaciji kada je kazneno djelo počinjeno u obitelji.

*Dobro je znati: prema čl. 438. Zakona o kaznenom postupku sudsko vijeće može iznimno odlučiti da se **optuženik privremeno udalji iz sudnice ako suoptuženik ili svjedok odbija dati iskaz u njegovoj prisutnosti ili ako okolnosti pokazuju da u njegovoj prisutnosti neće govoriti istinu.** Nakon povratka optuženika u zasjedanje, pročitat će mu se iskaz suoptuženika, odnosno svjedoka. Optuženik ima pravo postavljati pitanja suoptuženiku, odnosno svjedoku. Po prijedlogu stranaka sud može obaviti i suoč enje.*

Ako ste dobili sudski poziv za svjedočenje, obratite se DEŠI i pružit ćemo vam informacije o tome kako izgleda svjedočenje kao i informacije vezane za vaša prava kao svjedoka. Također, ići ćemo s vama na sud kao pratnja kako bi vam dodatno olakšali proces svjedočenja.

MJERE OPREZA – ZAŠTITA ŽRTVE KAZNENOG DJELA

Mjere opreza se izriču okrivljeniku prije i tijekom kaznenog postupka. Prije podizanja optužnice državni odvjetnik može mjeru opreza odrediti, produljiti i ukinuti rješenjem, a sudac istrage kada odlučuje o istražnom zatvoru. Državni odvjetnik ili sudac istrage su nadležni za produljenje ili ukidanje mjere ako su mjeru odredili. Nakon što se optužnica podigne mjeru opreza izriče prvostupanjski sud i to do pravomoćnosti, odnosno izvršnosti presude

➤ **Mjere opreza koje se izriču okrivljeniku su:**

- ✓ Zabrana napuštanja boravišta
- ✓ Zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja
- ✓ Obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu
- ✓ Zabrana približavanja određenoj osobi
- ✓ Zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom
- ✓ Zabrana uhođenja ili uznemiravanja žrtve ili druge osobe
- ✓ Udaljenje iz doma

NASILJE U OBITELJI:

Nasilje u obitelji je **ozbiljan društveni problem**. Pritom, naglašavamo da je ono društveni problem. Često se u našem radu susrećemo sa situacijama i mišljenjima da je nasilje u obitelji privatna stvar obitelji. Ali to svakako nije.

Nasilje u obitelji predstavlja **svaki oblik tjelesnog, psihičkog, spolnog i ekonomskog nasilja**, a namjera nasilnika ovim postupcima jest uspostaviti moć i kontrolu nad žrtvom. **Nasilje ne mora biti samo fizičko**; vrijeđanje, ismijavanje, prijetnje, čitanje pošte, uhođenje ili drugi postupci koji kod žrtve izazivaju povredu dostojanstva te dovode do uznemirenosti i straha također su oblik nasilja.

Nasilje je potrebno odmah zaustaviti, a žrtvi pružiti svu potrebnu stručnu pomoć i podršku jer nasilje negativno utječe na brojne aspekte života: narušeno fizičko i mentalno zdravlje osobe, kognitivno funkcioniranje, emocije i raspoloženje, ponašanje, narušeni ili prekinuti odnosi s prijateljima i drugim bliskim osobama kao i slabija produktivnost na poslu pa čak i gubitak posla.

Nasilje je u pravosudnom sustavu prije svega prepoznato kao prekršaj i to kroz poseban zakon - **Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 70/17)**, čime je postupak od prijave do osude brži i jednostavniji u odnosu na kazneni postupak. Teško obiteljsko nasilje prepoznaje se kao kazneno djelo kroz članak 179a **Kaznenog zakona (NN 101/17)** i kažnjava se kaznom zatvora do tri godine.

Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji žrtva ima gotovo identična prava kao ona predviđena Zakonom o kaznenom postupku, primjerice da je ispituje osoba istog spola, tajnost osobnih podataka te isključenje javnosti.

➤ **Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulska konvencija)**

Ovaj međunarodni dokument predstavlja prvi obvezujući međunarodni instrument koji služi kao pravni okvir za zaštitu žena od svih oblika nasilja. U Republici Hrvatskoj je Istanbulska

konvencija stupila na snagu 1. listopada 2018. godine. Republika Hrvatska je obavezna uskladiti svoje zakonodavstvo s odredbama Konvencije.

Prema čl. 1. svrha Konvencije je:

- ✓ Zaštititi žene od svih oblika nasilja te spriječiti, progoniti i ukloniti nasilje nad ženama i nasilje u obitelji;
- ✓ Pridonijeti suzbijanju svih oblika diskriminacije žena i promicati punu ravnopravnost žena i muškaraca, uključujući i osnaživanje žena;
- ✓ Izraditi sveobuhvatni okvir, politike i mjere za zaštitu i pomoć svim žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji;
- ✓ Promicati međunarodnu suradnju radi suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u obitelji;
- ✓ Pružiti potporu i pomoć organizacijama i tijelima nadležnim za provedbu zakona učinkovitim suradnjom radi usvajanja sveobuhvatnog pristupa suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

➤ **Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji**

Protokol je dokument koji objedinjuje različite nacionalne i međunarodne propise o zaštiti žrtava nasilja u obitelji. Osigurava učinkovitu i pravovremenu provedbu propisa te međusobnu suradnju nadležnih tijela koji sudjeluju u provedbi odredbi koji zaštićuju žrtvu nasilja u obitelji.

*Postupke u vezi s nasiljem u obitelji treba provoditi **žurno, bez odgode, uvažavajući prava svih žrtava** (Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, 2019)*

Protokol objašnjava uloge različitih tijela prilikom provedbe propisa o zaštiti od nasilja u obitelji. Objašnjava što radi policija, zdravstvo, pravosuđe, sustav podrške žrtvama i svjedocima (Služba za podršku žrtvama i svjedocima te Odjel za podršku žrtvama i svjedocima), probacijska služba, centar za socijalnu skrb, odgojno – obrazovne ustanove, organizacije civilnog društva koje djeluju u cilju zaštite žrtava nasilja u obitelji te mediji.

➤ **Prava žrtve obiteljskog nasilja prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji:**

- ✓ Pravo na pristup službama za potporu žrtvama nasilja u obitelji
- ✓ Pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama nasilja u obitelji
- ✓ Pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde
- ✓ Pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka
- ✓ Pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju svih radnji u kojima sudjeluje
- ✓ Pravo da na njezin zahtjev, bez nepotrebne odgode, bude obaviještena o ukidanju zadržavanja ili bijegu okrivljenika te stavljanju izvan snage odluke o izricanju zaštitnih

mjera i ukidanju mjera opreza koje su određene radi njezine zaštite ili otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora

- ✓ Pravo na tajnost podataka čijim bi se otkrivanjem mogla ugroziti njezina sigurnost ili sigurnost osoba iz članka 8. Zakona te pravo zahtijevati isključenje javnosti u postupku pred sudom
- ✓ Pravo na opunomoćenika u postupku
- ✓ Pravo, na vlastiti zahtjev, biti obaviještena o poduzetim radnjama povodom prijave i o ishodu postupka
- ✓ Pravo biti ispitana bez neopravdane odgode nakon podnošenja prijave, pravo zahtijevati da bude ispitana u postupku pred sudom te pravo da se daljnja ispitivanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe prekršajnog postupka
- ✓ Pravo biti ispitana na policiji od strane osobe istog spola
- ✓ Pravo na izbjegavanje kontakta s počiniteljem prije i tijekom postupka, osim ako prekršajni postupak zahtijeva takav kontakt
- ✓ Pravo na privremeni smještaj u odgovarajuću ustanovu sukladno posebnom zakonu
- ✓ Pravo na policijsku zaštitu i osiguranje, po nalogu suda, u svrhu neometanog uzimanja osobnih stvari prilikom napuštanja zajedničkog kućanstva
- ✓ Druga prava propisana zakonom kojim se uređuje kazneni postupak, osim onih prava koja po naravi stvari može imati samo žrtva kaznenog djela.

PREKRŠAJNI POSTUPAK:

Prekršaji su ona ponašanja kojima se povređuje ili ugrožava javni poredak, društvena disciplina i društvene vrijednosti koje su zajamčene i zaštićene Ustavom RH i međunarodnim pravom i zakonima. Prekršaji se sankcioniraju prekršajnopравnim sankcijama. Prekršajnopравnim sankcijama se često kažnjava nasilje u obitelji, osim teškog nasilja u obitelji koje se navodi kao kazneno djelo u Kaznenom zakonu.

Već spomenuti Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 70/17) tj. njegove odredbe prepoznaju mogućnost prekršajnopравnih te kaznenopравnih sankcija za nasilje u obitelji, ovisno o tome da li je nasilje u obitelji okarakterizirano kao prekršajno ili kazneno djelo.

Prekršaj možete prijaviti policiji, državnom odvjetništvu i/ili Centru za socijalnu skrb (prosljeđuje prijavu policiji/državnom odvjetništvu)

VODIČ KROZ PREKRŠAJNI POSTUPAK:

➤ Prijava prekršajnog djela

Ukoliko nasilje u obitelji prijavite policiji, policija će izvidjeti da li se radi o prekršaju. Ukoliko se radi o prekršaju policija će podnijeti optužni prijedlog sudu. U slučaju vjerojatnosti da je počinjen prekršaj propisan zakonom policija može izreći i jednu ili više mjera opreza koje traju 8 dana. Mjere opreza koje može izreći policija su:

- ✓ Zabrana napuštanja boravišta, bez dozvole suda
- ✓ Zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja
- ✓ Zabrana približavanja određenoj osobi i zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom
- ✓ Zabrana poduzimanja određene poslovne aktivnosti
- ✓ Privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice, sa zabranom
- ✓ Privremeno oduzimanje vozačke dozvole za upravljanje vozilom ili dozvole za upravljanje plovilom, zrakoplovom ili drugim prijevoznim sredstvom

Izrečene mjere od strane policije produljuje sud.

Mjere opreza koje određuje sud rješenjem mogu trajati do pravomoćnosti presude te sud svaka 2 mjeseca ispituje potrebu za produljenjem mjere

Ukoliko počinitelj krši mjeru opreza, žrtva nasilja obavezno obavještava policiju

ŽURNI POSTUPAK I REDOVNI POSTUPAK

Postupak postaje žurni ukoliko je počinitelj uhićen. U tom slučaju počinitelj se mora ispitati u roku od 24h od uhićenja. Žrtva/svjedok/oštećenik se može pozvati na ispitivanje ukoliko počinitelj ne prizna krivnju.

Ako policija odnese optužni prijedlog sudu, sud zakazuje glavnu raspravu te poziva okrivljenika i ovlaštenog tužitelja. Sud na raspravu može pozvati i žrtvu, oštećenika ili svjedoke ukoliko je potrebno da daju izjavu. Tada je postupak **redovan**.

➤ **Prekršajnopravne sankcije sukladno Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 70/17)**

Prekršajnopravne sankcije se izriču u svrhu zaštite članova obitelji izloženih nasilju, poštivanje pravnog sustava te sprječavanje ponovnog počinjenja nasilja u obitelji. Sankcije koje se izriču su: zaštitne mjere, novčana kazna, kazna zatvora te druge sankcije koje se propisane zakonom kojim se uređuju prekršaji

Zaštitne mjere koje se mogu izreći su:

- ✓ Obavezni psihosocijalni tretman
- ✓ Zabrana približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelj
- ✓ Udaljenje iz zajedničkog kućanstva
- ✓ Obavezno liječenje od ovisnosti

Sud počinitelju nasilja može osim ovih zaštitnih mjera izreći i zaštitne mjere propisane Prekršajnim zakonom

*Zaštitne mjere **zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji te udaljenje iz zajedničkog kućanstva**, sud može izreći i prije pokretanja prekršajnog postupka na **prijedlog žrtve ili drugog ovlaštenog tužitelja** i to kada postoji **izravna opasnost za sigurnost žrtve ili članova njezine obitelji**. Sud u ovom slučaju mora, najkasnije u roku od 24h od podnošenja prijedloga, donijeti odluku. **Žalba** na odluku suda **ne sprječava izvršenje**.*

LITERATURA

1. Zakon o kaznenom postupku (NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19, 126/19)
2. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (NN 70/17, 126/19, 84/21)
3. Prekršajni zakon (NN 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17, 118/18)
4. Vodič za žrtve i svjedoke kroz kazneni i prekršajni postupak: Republika Hrvatska, Ministarstvo pravosuđa
5. Vodič za žrtve i svjedoke kaznenih djela i prekršaja obiteljskog nasilja (2018): DEŠA – Dubrovnik

